

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 20.2.2014
COM(2014) 86 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Evropska strategija za večjo rast in delovna mesta v obalnem in pomorskem turizmu

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

EVROPSKA STRATEGIJA ZA VEČJO RAST IN DELOVNA MESTA V OBALNEM IN POMORSKEM TURIZMU

1. UVOD

Leta 2012 je bilo v Evropi zabeleženih 534 milijonov prihodov turistov, kar je 17 milijonov več kot leta 2011 in 52 % vseh mednarodnih prihodov po svetu. Prihodki iz vhodnega turizma so dosegli 356 milijard EUR, kar je 43 % celotnih svetovnih prihodkov¹. Leta 2013 je število nočitev v turističnih namestitvenih objektih v EU-28 doseglo vrhunec (2,6 milijarde nočitev, kar je za 1,6% več kot v letu 2012²). Turizem je nedvomno pomembna gospodarska dejavnost, zlasti na številnih pomorskih in obalnih območjih. Vendar pa spreminjajoče se svetovno gospodarstvo vpliva na sektor ter povzroča velike spremembe v vedenju turistov in na izvornih trgih.

Komisija je v svojem sporočilu iz leta 2010³ napovedala strategijo za trajnostni obalni in pomorski turizem⁴. Evropski parlament, Svet, Odbor regij in Evropski ekonomsko-socialni odbor so ta predlog podprli in poudarili potrebo po skupnem ukrepanju. Javno posvetovanje, ki je potekalo leta 2012, je zagotovilo trdno podlago za posebno pobudo EU⁵.

Poleg tega je bil v sporočilu o modri rasti iz leta 2012⁶ obalni in pomorski turizem naveden kot eno od petih glavnih področij za zagotavljanje trajnostne rasti in delovnih mest v modrem gospodarstvu. Evropski parlament je v svojem poročilu o modri rasti iz leta 2013⁷ podprl ta evropski okvir ter predlagal vrsto ukrepov za okrepitev sektorja in podporo razvoju trajnostnega turizma na obalnih destinacijah.

Turistični sektor se povečuje in sooča z izzivom, kako izkoristiti svoje možnosti na način, ki bi trajnostno zagotavljal gospodarske koristi. V tem sporočilu so predlagani skupni odzivi na številne izzive z namenom izkoriščanja prednosti Evrope in omogočanja, da znatno prispeva k ciljem strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast.

2. SEKTOR Z MOŽNOSTJO RASTI IN USTVARJANJA DELOVNIH MEST

Evropa je morska celina z obalo, ki se razteza od Arktike do Sredozemlja in od Atlantika do Črnega morja. Njeni morski bazeni in obalna območja zagotavljajo edinstven vir naravnega in kulturnega bogastva. Obalni in pomorski turizem je največja pomorska dejavnost v Evropi in je tesno povezan s številnimi drugimi deli gospodarstva. Zaposluje skoraj 3,2 milijona ljudi in

¹ Letno poročilo Svetovne turistične organizacije (UNWTO) iz leta 2012
http://dxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/annual_report_2012.pdf

² Podatkovna zbirka EUROSTAT (2013).

³ COM(2010) 352 final.

⁴ Vključno z na morju in obali temelječim turizmom, križarjenjem, jadranjem/čolnarjenjem in povezanimi kopenskimi dejavnostmi.

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/consultations/tourism/index_en.htm.

⁶ COM(2012) 494.

⁷ A7-0209/2013 – 2012/2297(INI).

ustvarja skupno 183 milijard EUR bruto dodane vrednosti⁸ ter predstavlja več kot tretjino pomorskega gospodarstva. V EU je več kot štiri od devetih nočitev v nastanitvenih objektih zabeleženih na obalnih območjih⁹. Leta 2012 so samo križarjenja ustvarila 15,5 milijard EUR prometa in zaposlovala 330 000 ljudi; evropska pristanišča je obiskalo 29,3 milijona potnikov, kar je 75 % več kot leta 2006¹⁰. Polovica delovnih mest in dodana vrednost v evropskem obalnem turizmu sta v Sredozemlju, vendar imajo znatne deleže tudi območja Atlantika ter Baltskega in Črnega morja.

Obalna območja, ki privabijo več kot tretjino celotnega turizma v Evropi, so pomembna za rast in delovna mesta, zlasti za mlade, saj je 45 % turističnih delavcev starih od 16 do 35 let¹¹. Vendar pa se številna mala in srednja podjetja (MSP), ki sestavljajo sektor, spopadajo z različnimi izzivi in sama ne morejo ustrezno izkoristiti te možnosti. Zato je treba obravnavati čezmejne izzive na ravni EU ter spodbujati sodelovanje in izmenjavo dobre prakse, vključno s spodbujanjem strateških medregionalnih in nadnacionalnih partnerstev. Potreben je skupni evropski okvir za dodajanje vrednosti ukrepom na vseh ravneh in za pomoč pri premagovanju težav.

3. IZZIVI TER NOV OKVIR ZA OBALNI IN POMORSKI TURIZEM V EVROPI

To poglavje se osredotoča na izzive, ki jih je treba obravnavati, ter predlaga strategijo za povečanje trajnosti in konkurenčnosti sektorja, ki bi jo morali izvajati Komisija, države članice, regionalni in lokalni organi, zasebni subjekti in drugi deležniki.

3.1. Spodbujanje učinkovitosti in konkurenčnosti

Izboljšanje znanja

Gospodarsko oceno sektorja ovirata pomanjkanje in slaba primerljivost podatkov tako na lokalni ravni kot na ravni morskega bazena in evropski ravni. Kljub določenemu napredku v zadnjih letih¹² je treba opredeliti in odpraviti vrzeli v podatkih za izboljšanje načrtovanja in upravljanja destinacij. Potrebni so posebni kazalniki za izboljšanje usklajenosti in primerljivosti statističnih podatkov o obalnem in pomorskem turizmu v Evropi in zunaj nje.

Obravnavanje spremenljivosti povpraševanja

Turistično povpraševanje¹³ močno niha zaradi spreminjajočih se gospodarskih, finančnih in političnih razmer. Povprečni izdatek na nočitev se od sredine prejšnjega desetletja zmanjšuje, v obdobju 2011–2020 pa se pričakuje še dodatno 9-odstotno znižanje letnih izdatkov. Ta trend

⁸ Študija v podporo ukrepom politike za pomorski in obalni turizem na ravni EU (v nadaljnjem besedilu: študija CMT), ECORYS, 2013

⁹ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/study-maritime-and-coastal-tourism_en.pdf.

¹⁰ Obalna območja vključujejo skupnosti, ki mejijo na morje ali katerih polovica ozemlja ni oddaljena več kot 10 km od obale. Podatkovna zbirka Eurostata (2012) – Število nočitev v turističnih namestitvenih objektih po obalnih in neobalnih območjih – http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tour_occ_ninatc.

¹¹ Mednarodno združenje družb za križarjenja (Cruise Lines International Association), „The Cruise Industry“ (Industrija križarjenja), izdaja 2013 http://www.senato.it/application/xmanager/projects/leg17/attachments/documento_evento_procedura_commissione/files/000/000/632/Documentazione_Clia_Europe.pdf.

¹² Podatkovna zbirka Eurostata (2012) – Zaposlene osebe po starostnih skupinah (NACE Rev. 2) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#.

¹³ Uredba (EU) št. 692/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o evropski statistiki turizma.

¹³ Merjeno v številu lokalnih in mednarodnih prihodov.

vpliva zlasti na obalna gospodarstva, saj jih večinoma sestavljajo MSP ter mikro podjetja¹⁴. Poleg tega se je z znižanjem stroškov prevoza povečala konkurenca med evropskimi obalami in nizkocenovnimi destinacijami po vsem svetu, kar je prispevalo k spremenljivosti povpraševanja. Lokalne destinacije izgubljajo svojo konkurenčno prednost in imajo pogosto težave s privabljanjem tako tradicionalnega kot novega povpraševanja, ki se poraja po vsem svetu. Dodaten izziv je sezonskost: večina morebitnih družbeno-gospodarskih koristi je skoncentriranih v poletnih mesecih, pri čemer so številna lokalna podjetja preostanek leta zaprta. Zato je treba za privabljanje morebitnih turistov, ki lahko potujejo v nizki sezoni, uveljaviti posebne strategije, ki temeljijo na inovativnih in privlačnih pristopih in proizvodih.

Sektor bi se lahko prilagodil demografskim spremembam in razvil svojo ponudbo za privabljanje naraščajočega števila starejših ljudi¹⁵. Precejšnje možnosti predstavljajo tudi neevropski obiskovalci, ki počitnikujejo v nizki sezoni; Komisija je nedavno revidirala Vizumski zakonik ter predlagala poenostavitev postopkov za neevropske potnike¹⁶. Poleg tega bi bilo treba težave na področju obalnega in pomorskega turizma obravnavati v okviru tekočih pobud „Starejši“ in „Dostopnost“¹⁷ ter projekta „Evropske destinacije odličnosti“¹⁸. Razvile bi se lahko tudi pobude za komuniciranje in promocijo, usmerjene v določene neevropske države.

Premagovanje razdrobljenosti sektorja

Zaradi trajajoče gospodarske krize ima večina MSP, ki se ukvarjajo s turizmom, omejen dostop do posojil za naložbe in inovacije, ali pa dostopa sploh nima¹⁹. Poleg tega imajo obalna območja pogosto težave pri ustvarjanju in popolnem izkoriščanju gospodarskih koristi križarjenj, čeprav se pritiski za naložbe v pristaniško infrastrukturo in ohranjanje okolja povečujejo.

To je deloma posledica tega, da podjetja v morskih bazenih EU ne izkoriščajo v zadostni meri sinergij, kar povzroča razdrobljenost in omejene gospodarske koristi. Izmenjava dobre prakse med državami članicami, regijami in deležniki je bistvenega pomena. Spodbujati bi bilo treba sodelovanje med raziskovalnimi ustanovami, muzeji, turističnimi podjetji in drugimi deležniki za razvoj inovativnih in trajnostnih proizvodov, ki ustrezajo pričakovanjem turistov.

¹⁴ Študija CMT.

¹⁵ 128 milijonov prebivalcev EU je starih od 55 do 80 let.
Podatkovna zbirka Eurostata (2012) – Prebivalstvo na dan 1. januarja po starostnih skupinah po pet let in po spolu –
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#.

¹⁶ COM(2012) 629.

¹⁷ Te pobude spodbujajo partnerstva med javnimi in zasebnimi sektorji, ki omogočajo določenim ključnim skupinam, kot so mladi ali starejši, osebe z omejeno mobilnostjo in družine z nizkimi prihodki, da potujejo, zlasti v nizki sezoni.

¹⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/eden/index_en.htm.

¹⁹ Študija CMT.

Komisija:

1. si bo prizadevala odpraviti vrzeli v razpoložljivosti turističnih podatkov, zlasti podatkov o obalnem in pomorskem turizmu;
2. se bo v pobudah EU na področju turizma osredotočila na obalo in morje, kjer je to primerno, vključno s promocijskimi in komunikacijskimi kampanjami;
3. bo spodbujala vseevropski dialog med organizatorji križarjenj, pristanišči in deležniki na področju obalnega turizma;
4. bo podpirala razvoj nadnacionalnih in medregionalnih partnerstev, mrež²⁰, skupin in strategij pametne specializacije.

Komisija poziva države članice, regionalne in lokalne organe ter turistično industrijo na splošno, da:

- se vključijo v oblikovanje mrež, skupin in strategij pametne specializacije ter pri tem aktivno sodelujejo;
- razvijejo bolj ciljno usmerjene pakete za posamezne trge, kot so npr. starejši ali invalidi.

3.2. Spodbujanje spretnosti in znanja ter inovacij

Naložbe v ljudi so pogoj za trajnostno in konkurenčno rast, vendar sektor ne privablja dovolj usposobljenega osebja. Razloga za to sta predvsem sezonskost dela in pomanjkanje možnosti za poklicno napredovanje. Z izobraževanjem in usposabljanjem bi se morala ponudba spretnosti in znanj uskladiti s povpraševanjem na trgu dela. Komisija ima več pobud v podporo temu: portal EURES bo vključeval rubriko „modra delovna mesta“, ki bo zagotavljala informacije za iskalce zaposlitve in delodajalce²¹; za pomlad 2014 se načrtuje oblikovanje preglednice spretnosti in znanj ter potreb po usposabljanju v turističnih storitvah, ki bo omogočila skupne okvire za sektor, povezane z evropskim okvirom kvalifikacij in evropskim sistemom prenašanja kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju²².

Bolje usmerjene politike usposabljanja, ki vključujejo potrebe sektorja v programe EU, so namenjene zagotavljanju dobro usposobljenega, k storitvam usmerjenega in večjezičnega človeškega kapitala. Novi program Erasmus+ bo podpiral nadnacionalna strateška partnerstva med ustanovami in organizacijami za izobraževanje, usposabljanje in mlade. Novi izobraževalni programi, prilagojeni sektorju, ter inovativne oblike poklicnega poučevanja in usposabljanja bodo koristili sektorju, ki je pozvan k povezovanju in sodelovanju z visokošolskimi izobraževalnimi ustanovami prek „zavezništev za znanje“.

Na področju rekreacijskega čolnarjenja države članice zahtevajo različne usposobljenosti za voznike jadrnic, kar omejuje čezmejni razvoj in vpliva na navtični trg dela. Poleg tega se obveznosti za kvalifikacije in varnostno opremo močno razlikujejo med državami članicami ter tako omejujejo mobilnost in dostop do trga. Konkurenčnost malih obalnih in pomorskih turističnih podjetij na vse bolj globalnem trgu bi se lahko izboljšala z največjim možnim

²⁰ Npr. Evropska podjetniška mreža.

²¹ Študija o možnostih povezovanja v Sredozemlju se je začela izvajati jeseni 2013.

²² <https://ec.europa.eu/eures/>.

²² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ecvet_en.htm.

izkoriščanjem informacijske tehnologije. Obstoječa orodja, kot so IKT in turistični poslovni portal²³, bi lahko povečala prepoznavnost, spodbujala inovacije in podpirala prilagajanje podjetij.

Komisija bo:

5. ocenila potrebo po ukrepanju EU glede zahtev za usposobljenost profesionalnih voznikov jadrnic in rekreacijsko čolnarjenje²⁴;
6. ocenila potrebo po ukrepanju EU glede določb za varnostno opremo na področju navtičnega turizma;
7. spodbujala inovativne sisteme upravljanja prek IKT²⁵ in turističnega poslovnega portala.

Komisija poziva države članice ter regionalne in lokalne organe k:

- spodbujanju spletnega povezovanja in elektronskih trženjskih orodij;
- spodbujanju prevajalskih storitev za karte, letake in logistične informacije.

Komisija poziva sektor k:

- aktivnemu sodelovanju pri dejavnostih spodbujanja spretnosti in znanj ter usposabljanja;
- naložbam v pobude za nadzor kakovosti turističnih proizvodov in osebja;
- oblikovanju in spodbujanju prosto dostopnih spletnih tečajev za nadgradnjo ter preusmeritev spretnosti in znanj na področju obalnega in pomorskega turizma.

3.3 Krepitev trajnosti

Obravnavanje pritiskov na okolje

Turizem je odvisen od zdravega okolja in trajnostne rabe naravnega kapitala, vendar so dejavnosti pogosto skoncentrirane na območjih, ki so že gosto naseljena, kar vodi do velikega povečanja potreb po vodi, večje količine odpadkov in emisij iz letalskega, cestnega in pomorskega prometa v visoki sezoni, večjih tveganj zatesnjevanja tal in upadanja biotske raznovrstnosti (zaradi infrastrukturnega razvoja), evtrofikacije in drugih pritiskov. Prizadeta so lahko tudi redko poseljena in neokrnjena območja. Poleg tega učinki podnebnih sprememb povečujejo pritiske na ta območja ter bi lahko preoblikovali geografsko in sezonsko porazdelitev turizma.

Mreža EU Natura 2000 ščiti ranljive obalne in morske habitate, ki lahko, če so dobro upravljani, zagotavljajo velike možnosti za rekreacijo ter prispevajo k trajnostni rasti in razvoju. Zakonodaja EU, kot sta okvirna direktiva o vodah in okvirna direktiva o morski

²³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/ict/index_en.htm.

²⁴ Usposabljanje pomorščakov za potniške ladje v skladu s Konvencijo o standardih za usposabljanje, izdajanje spričeval in ladijsko stražarjenje pomorščakov ne velja za voznike plovil.

²⁵ Konkretna razpoložljiva orodja IKT vključujejo na primer spletno opazovalnico turizma (http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/vto/index_en.htm); platformo Tourism Link (<http://www.tourism-link.eu/tourism-link/>); platformo eCalypso (<http://www.ecalypso.eu/steep/public/index.jsf>).

strategiji, od držav članic zahteva, da zagotovijo dobro stanje obalnih in morskih voda, kar je predpogoj za razvoj turizma. Celostno upravljanje obalnih območij in pomorsko prostorsko načrtovanje pomagata zagotavljati trajnostni in v zeleno infrastrukturo²⁶ usmerjen razvoj s pomočjo pametnega načrtovanja in sodelovanja med vladnimi, javnimi in zasebnimi partnerji²⁷. Dober primer je pot vzdolž valižanske obale („Wales Coast Path“), ki se razteza 1 400 km vzdolž obale Walesa in jo je leta 2012 obiskalo 2,82 milijona turistov ter je v enem letu ustvarila 32 milijonov GBP²⁸. Ekoturizem²⁹ je dobra priložnost za razvoj proizvodov, ki privlačijo ekološko ozaveščene potnike, in sicer od ponudbe lokalnih proizvodov do okolju prijaznih poslovnih modelov in praks.

Sektor lahko meri in spremlja svojo lastno trajnost prek pobud, kot je znak za okolje EU ali sistem certificiranja Travelife³⁰. Sistemi okoljskega upravljanja so znani po zmanjševanju tokov odpadkov, povečevanju učinkovitosti in prihrankih denarja³¹. Posebni kazalniki za turistični sektor že obstajajo v okviru evropskega sistema za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS)³², v okviru pilotnega evropskega sistema kazalnikov turizma pa bi se lahko razvili tudi drugi kazalniki³³.

Dva nedavna zakonodajna predloga Komisije³⁴ obravnavata emisije iz rekreacijskih plovil. Poleg tega bi lahko plovila, ki v pristaniščih uporabljajo električno energijo z obrežja, znatno zmanjšala porabo goriva, hrup in emisije v zrak. Vendar pa je doslej samo majhno število evropskih pristanišč izvedlo naložbe v to tehnologijo; nadalje bi bilo treba raziskati in spodbujati dobavo električne energije ter vključitev v pametna energetska omrežja.

Komisija bo:

8. spodbujala ekoturizem, in sicer z uporabo evropskega sistema za okoljsko ravnanje in presojo ter kazalnikov znaka EU za okolje (Ecolabel), in spodbujala povezovanje z drugimi ukrepi za spodbujanje trajnosti;
9. spodbujala izvajanje protokola k Barcelonski konvenciji o celostnem upravljanju obalnih območij in ustreznega priporočila Sveta ter spodbujala pomorsko prostorsko načrtovanje in zeleno infrastrukturo za zagotavljanje trajnostnega razvoja obalnih območij EU;
10. spodbujala strategije na področju preprečevanja nastajanja in upravljanja odpadkov ter morskih odpadkov za podporo trajnostnemu obalnemu in pomorskemu turizmu.

²⁶ Zelena infrastruktura obravnava prostorske objekte na naravnih/polnaravnih območjih:
<http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/>.

²⁷ COM(2013) 133 final.

²⁸ <http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-25096911>.

²⁹ <http://www.ecotourism.org/book/ecotourism-definition>.

³⁰ http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

<http://www.travelife.org/Hotels/home.asp?p=1>.

³¹ Študija o hotelih v Španiji ([Cornell Hospitality Quarterly](#), avgust 2012) je pokazala, da tisti, ki uporabljajo sisteme okoljskega upravljanja, dosegajo višje dobičke.

³² http://ec.europa.eu/environment/emas/about/index_en.htm.

³³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm. To je orodje za merjenje in spremljanje uspešnosti destinacij, kar se tiče trajnostnega turizma.

³⁴ COM(2011) 456 final in COM(2013) 18 final.

Komisija poziva države članice, regije, industrijo in druge deležnike k:

- izvajanju priporočila in protokola za celostno upravljanje obalnih območij;
- razvoju smernic za zmanjšanje vplivov na biotsko raznovrstnost ter povečanje koristi rekreacije in turizma na zaščitene območjih;
- prilagoditvi na podnebne spremembe na obalnih območjih;
- izboljšanju učinkovitosti virov, preprečevanju nastajanja odpadkov in onesnaževanja ter k njihovemu upravljanju na turističnih območjih in s strani nosilcev turistične dejavnosti;
- spodbujanju sistema za okoljsko ravnanje in presojo ter izvajanju najboljših okoljskih praks upravljanja in pristopov v skladu z zeleno infrastrukturo;
- spodbujanju uporabe električne energije z obrežja in zagotavljanju pristaniških zmogljivosti;
- spodbujanju ukrepov za gospodarno rabe vode, vključenih v načrt za vodo³⁵.

Komisija poziva industrijo in ostale deležnike k:

- razvoju in spodbujanju ekoturizma in drugih trajnostnih turističnih proizvodov;
- izvajanju ukrepov za gospodarno rabe vode, vključenih v načrt za vodo;
- aktivnemu sodelovanju pri projektih, ki zmanjšujejo nastajanje odpadkov, emisij, morskih odpadkov in uporabo naravnih virov, ter pri predelavi/recikliranju vode in odpadkov.

Spodbujanje inovativne, trajnostne in visokokakovostne ponudbe

Spreminjajoče se povpraševanje zahteva privlačne in trajnostne proizvode, ki zagotavljajo edinstvene in prilagojene izkušnje. Vendar pa potencialno zanimivi kraji ali predmeti pogosto niso predstavljeni in promovirani na privlačen način ali pa niso dobro povezani z drugimi ponudbami obalnega turizma. Sektor bi moral razviti nove proizvode za promocijo privlačnosti in dostopnosti obalne in pomorske arheologije, pomorske dediščine, podmorskega turizma, enogastronske dejavnosti itd. Dober primer je „projekt Odiseja“³⁶, ki povečuje vrednost gospodarskega potenciala obalnega turizma, morskih kulturnih poti in inovativnih jadralskih dejavnosti prek mreže inovativnih obalnih storitev in starodavnih morskih poti.

Vedno večje zanimanje javnosti za vodne športe, kot so rekreacijski ribolov, čolnarjenje, deskanje na vodi in potapljanje, ustvarja možnosti in lahko pomaga odpraviti sezonskost, saj te dejavnosti niso odvisne od glavnih sezon. Naraščajoči trend rekreacijskega čolnarjenja zahteva varnost in dostopnost marin, vendar težave ostajajo zaradi pomanjkanja privezov in ustreznih storitev za osebe z omejeno mobilnostjo. Pobude, kot je „mreža navtičnega turizma“³⁷ ali projekt „Sail West“³⁸, ki je namenjen oblikovanju centra odličnosti za pomorske rekreativne dejavnosti s povezovanjem pomorskih grofij Irske, Severne Irske in zahodne Škotske, bi lahko služile kot navdih za nadaljnje mrežno povezovanje v navtičnem sektorju.

³⁵ Načrt za vodo je namenjen vključitvi vodne politike v druge politike:
<http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/>.

³⁶ www.odyssea.eu.

³⁷ www.nautical-tourism.eu.

³⁸ <http://malinwaters.com/about>; projekt, ki ga financira INTERREG IV A, zagotavlja finančno podporo za številne razvojne projekte v pristaniščih.

Kakovost storitev je bistven vir konkurenčnega razlikovanja. Zato je pomembno zagotoviti, da se lahko turisti zanesejo na visokokakovostne storitve v vsej EU in da se ta kakovost dosledno ocenjuje. Namen nedavnega predloga o načelih kakovosti evropskega turizma je povečati varnost potrošnikov in njihovo zaupanje v turistične storitve³⁹.

Otoška lega in oddaljenost – prepoznavanje priložnosti v geografskih omejitvah

Otoki in druge oddaljene destinacije so dodatno ovirani v smislu dostopnosti in so v veliki meri odvisni od storitev prevoza s čolni. To pomeni težave v zvezi s prevoznimi stroški, sezonskostjo ter povezanostjo s celino in/ali okoliškimi kraji, kar vpliva na privlačnost za obiskovalce in turistične delavce. Poznavanje težav pogosto ne zadostuje za oblikovanje ustreznih rešitev. Vendar pa bi bilo te kraje treba razviti, saj nudijo možnosti za zaposlitev na območjih, kjer so druge gospodarske dejavnosti pogosto redke.

Komisija bo:

11. spodbujala diverzifikacijo ter vključevanje obalnih in celinskih zanimivosti, vključno s pomočjo nadnacionalnih tematskih načrtov potovanja, kot so kulturne, verske ali starodavne trgovske poti⁴⁰;
12. naročila študijo o tem, kako izboljšati povezanost otokov, in oblikovala inovativne turistične strategije za (oddaljene) otoke;
13. naročila študijo za opredelitev inovativnih praks za razvoj marin.

Komisija poziva države članice, regionalne in lokalne organe ter industrijo k:

- razvoju turizma, ki temelji na kulturni dediščini, podvodnih arheoloških parkov (na podlagi dela Unesca) ter naravnega in zdraviliškega turizma na obalnih destinacijah;
- uporabi nacionalnih in regionalnih strategij za zagotavljanje skladnosti turističnih ponudb in boljšo dostopnost do otokov in oddaljenih lokacij;
- razvoju inovativnih praks za obnavljanje in ponovno uporabo obstoječe pomorske infrastrukture.

Komisija poziva industrijo k:

- razvoju posebne mreže deležnikov na področju pomorskega turizma, vključno z organizatorji potovanj.

3.4 Povečanje razpoložljivih finančnih sredstev EU

Finančni okvir EU za obdobje 2014–2020 in drugi instrumenti EU financirajo načrtovanje in izvajanje projektov, s čimer dajejo spodbudo za trajnostni razvoj sektorja. Države članice in regije so pozvane, naj vzpostavijo večletne nacionalne in/ali regionalne strategije za razvoj trajnostnega obalnega in pomorskega turizma ter zagotovijo skladnost s svojimi sporazumi o partnerstvu in operativnimi programi.

Evropski strukturni in investicijski skladi (ESIF)

³⁹ COM(2014) final.

⁴⁰ Npr. v sporazumu med Svetom Evrope in Komisijo o skupnem upravljanju, ki spodbuja kulturne in verske poti.

Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) lahko sofinancira naložbe v trajnostni turizem v okviru različnih tematskih ciljev, povezanih z raziskavami in inovacijami, dostopom do IKT in njihovo uporabo, podjetništvom, rastjo in konkurenčnostjo MSP, energetske učinkovitostjo in uporabo energije iz obnovljivih virov, prilagajanjem na podnebne spremembe, razvojem kulturne in naravne dediščine ali zaposlovanjem in mobilnostjo delovne sile. Naložbe v infrastrukturo so omejene na kulturni in trajnostni turizem majhnega obsega. V skladu s ciljem evropskega teritorialnega sodelovanja lahko ESRR spodbuja izmenjavo dobrih praks, nadnacionalna omrežja in povezovanje ter skupne strategije za trajnostni turizem, kulturo in čezmejno trgovino.

Obalni in pomorski turizem se lahko financira tudi iz različnih novih skladov EU, in sicer prek večsektorskih projektov, ki se osredotočajo na inovacije, na primer v okviru celostnega razvoja mest (Evropski sklad za regionalni razvoj), v okviru trajnostnega razvoja območij, ki so odvisna od ribištva (Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo), in v okviru razvoja podeželja (Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja). Takšni projekti lahko vključujejo financiranje iz Evropskega socialnega sklada za podporo pri ustvarjanju delovnih mest, poklicnem prilagajanju, usposabljanju in krepitvi zmogljivosti.

Raziskave, inovacije in konkurenčnost

Obzorje 2020 je finančni instrument za izvajanje strategije EU na področju raziskav in inovacij za obdobje 2014–2020. Modra rast je bila opredeljena kot eno od glavnih področij; posebna podpora je načrtovana za MSP, ki želijo razviti in uporabljati inovativne rešitve, med drugim tudi na področju obalnega in pomorskega turizma.

Okvirni program COSME za obdobje 2014–2020 je namenjen povečanju konkurenčnosti MSP. Njegovi glavni cilji za turizem so povečati povpraševanje (zlasti v nizki sezoni), razširiti ponudbo in proizvode, povečati kakovost, trajnost, dostopnost, spretnosti in znanja, izboljšati družbeno-gospodarsko poznavanje sektorja ter promovirati Evropo kot sklop edinstvenih, trajnostnih in visokokakovostnih destinacij.

Izobraževanje, usposabljanje in kultura

Program Ustvarjalna Evropa (2014–2020) nudi možnosti sinergij s kulturnim in naravnim turizmom, med drugim tudi na področju obalne in pomorske dediščine. Program Erasmus+ (2014–2020) bi lahko koristil sektorju v smislu zaposljivosti, novih izobraževalnih programov za sektor ter inovativnih oblik poklicnega poučevanja in usposabljanja.

Okolje, podnebne spremembe in drugo financiranje

Financiranje prek programa LIFE+ bo ponovno vzpostavljeno leta 2014 in pričakuje se, da bo podpiralo cilje strategije EU za biotsko raznovrstnost. V okviru tega programa obstajajo številne možnosti financiranja projektov, ki vplivajo na obalni in pomorski turizem, vključno s podporo za učinkovito rabo virov. Predlog za 7. okoljski akcijski program EU do leta 2020 ter cilji EU glede prilagajanja podnebnim spremembam in njihove blažitve se osredotočajo na infrastrukturne sektorje, kot sta energetski in prometni sektor, vendar tudi na posebne vidike,

povezane z obalnim in pomorskim turizmom. Poleg tega Evropska investicijska banka zagotavlja MSP finančna sredstva za naložbe v turizem in/ali konvergenčne regije.

Komisija bo:

14. razvila spletni vodnik s pregledom glavnih možnosti financiranja, ki so na voljo za sektor (zlasti za MSP).

Komisija poziva države članice in regije k:

- razvoju in izvajanju nacionalnih/regionalnih strategij na področju obalnega in pomorskega turizma ter projektov, ki bodo vključeni v operative programe;
- prizadevanju za čezmejno sodelovanje pri navedenih strategijah in izmenjavo dobre prakse;
- smotrni in učinkoviti uporabi razpoložljivih sredstev.

4. VKLJUČEVANJE POLITIK EU, KI VPLIVAJO NA OBALNI IN POMORSKI TURIZEM

Večina evropskih politik in gospodarskih dejavnosti neposredno ali posredno vpliva na obalni in pomorski turizem, kar je lahko gonilo gospodarske rasti.

Zato bo Komisija zagotovila vključitev obalnega in pomorskega turizma v druge politike EU, kot so povezljivost IT, trajnostni promet, varnostna vprašanja in prosto gibanje delavcev. Proučeni bodo tudi medsektorski vidiki politike, kot so varstvo okolja, regionalni razvoj, usposabljanje, varstvo potrošnikov ter blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje.

Poleg tega makroregionalne strategije za Baltik, Atlantik in Jadransko/Jonsko morje spodbujajo močno turistično gospodarstvo ter usklajujejo regionalne, evropske in neevropske vire v korist vseh. V prihodnosti bodo raziskane povezave z evropsko sosedsko politiko, sinergijo Črnega morja, strategijo za Podonavje in politiko severne dimenzije.

5. ZAKLJUČEK

Obalni in pomorski turizem potrebuje ambiciozen politični okvir. Komisija, države članice, regionalni in lokalni organi, industrija ter drugi deležniki morajo sprejeti ciljno usmerjene ukrepe v skladu s politikami EU, ki vplivajo na ta sektor.

Komisija bo redno spremljala ta postopek, da bi zagotovila izvajanje ukrepov. Nato bo poročala Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij ter ocenila rezultate.